

Schotland

Het eiland Skye
B. Rieger/hemis.fr

De regio's in deze gids:

(zie de kaart aan de binnenzijde van het omslag)

1 Het zuiden	blz. 115
2 Midden-Schotland	blz. 335
3 Het noorden	blz. 475

INHOUD

Pinkcandy/age fotostock

NIET TE MISSEN

Een keuze uit de mooiste plekjes ...6

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

De mooiste reisherinneringen.....10

REISPLANNER

Een keuze uit de mooiste routes...18

DE REIS VOORBEREIDEN

Bijzondere kastelen.....28

NAAR SCHOTLAND

Met het vliegtuig..... 32

Met de trein..... 32

Met de boot 33

Met de auto 33

Met de bus..... 33

VOOR HET VERTREK

Profiel van Schotland..... 34

Klimaat 34

Nuttige adressen..... 34

Budget..... 36

Formaliteiten 36

Geldzaken 38

Tijdverschil 38

Overnachten 38

Uit eten 40

SCHOTLAND VAN A TOT Z

Rubrieken

in alfabetische volgorde..... 42

MET HET GEZIN

Bezienswaardigheden
en activiteiten..... 51

MEMO

Evenementen 54

Leestips..... 56

Filmtips 57

MEER WETEN OVER SCHOTLAND

SCHOTLAND VANDAAG

Schotse identiteit..... 60

Culinair Schotland 67

Economie 70

NATUUR

Landschappen 73

Fauna 76

Milieubescherming 78

GESCHIEDENIS

Van de prehistorie
tot de eenwording..... 80

Schotland en Engeland..... 82

Verenigd Koninkrijk..... 86

Ontdekkingen door Schotten..... 91

Beroemde Schotten 93

KUNST EN CULTUUR

Architectuur
en beeldhouwkunst..... 96

Schilderkunst..... 103

Literatuur..... 105

Muziek..... 107

Film..... 110

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 HET ZUIDEN

Edinburgh	118
<i>Een beetje geschiedenis</i>	122
Linlithgow en de zuidoever van de Firth of Forth	176
<i>Het oversteken van de Forth</i>	186
Dunbar	190
Duns	205
Tweed Valley	210
<i>Een vrijgeevige rivier</i>	211
Kelso.....	223
Selkirk	235
Dumfries	243
Kirkcudbright.....	254
Ayr en omgeving.....	267
Het eiland Arran	274
Glasgow	279
<i>Een bedrijvige en kunstzinnige metropool</i>	282
Clyde Valley	325

2 MIDDEN-SCHOTLAND

Stirling	338
<i>Een strategische ligging</i>	340
Loch Lomond and The Trossachs National Park....	354
<i>Uitzonderlijk natuurschoon</i>	359
Oban	372

**RAADPLEEG VOOR
IEDERE PLAATS ONS
ADRESBOEKJE** 🗺️

Isle of Mull	385
Dunfermline.....	394
Kirkcaldy	405
St Andrews.....	410
Dundee	426
<i>Plaatselijke 'specialiteiten'</i>	428
Perth.....	443
<i>Perth door de eeuwen heen</i>	444
Pitlochry	461

3 HET NOORDEN

Fort William	478
Wester Ross	491
Skye	504
Aberdeen	512
<i>Van graniet naar het zwarte goud</i> 514	
Stonehaven	539
De kust van Aberdeenshire.....	543
Elgin	552
Dufftown en land van de whisky	562
Cairngorms National Park.....	568
Inverness	578
Thurso en de noordkust.....	597
Orkney-eilanden	606
<i>De Orkney-eilanden van vroeger tot nu</i>	608
Shetland-eilanden	619
<i>Meer dan 3000 jaar geschiedenis</i>	621
Buiten-Hebriden	625
<i>Een Gaelic bolwerk</i>	626

Register	630
Kaarten en plattegronden	645

NIET TE MISSEN

★★★ De reis waard

★★ Een omweg waard

★ Interessant

Tweed Valley

U kent de naam natuurlijk van de wollen stof, maar de Tweed is vooral een mooie rivier tussen glooiende heuvels, in het grensgebied met Engeland. Voor een *very British* uitstapje! Zie blz. 210.

JoeDunkley/iStock

Skye

Imposante bergen, schitterende baaien en lochs, het ene landschap nog weidser dan het andere: de grote schoonheid van dit eiland voor de Schotse westkust is met geen pen te beschrijven. Zie blz. 504.

J. van der Wielen/BBB/Minden Pictures/age fotostock

S. Slater/Panther Media/age fotostock

Loch Lomond & The Trossachs National Park

Een oase van ongerepte natuur voor de poorten van Glasgow: welkom in het Schotland van de romantiek, van de nevelige lochs, de beboste toppen en de eindeloze heidevelden.

Zie blz. 354.

Orkney-eilanden

De charme van de Schotse eilanden, de Vikingcultuur... Dit is een archipel voor liefhebbers van noordse landschappen! Zie blz. 606.

Funkystock/age fotostock

Saint Andrews

De *chic and golf*-ambiance van de vroegere religieuze hoofdstad van Schotland wordt verlevendigd door de studenten van de eeuwenoude universiteit. Zie blz. 410.

G. Fischer/ImageBROKER/age fotostock

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

Uitzicht op Edinburgh vanaf Calton Hill
M. Rellini/Sime/Photonstop

TOP 5 Lochs

1. Loch Maree (blz. 496)
2. Loch Lomond (blz. 355)
3. Loch Ness (blz. 581)
4. Loch Broom (blz. 498)
5. Loch Tay (blz. 470)

Loch Lomond
unknown1861/Stock

♥ **Klim naar het kasteel,** of naar het observatorium of de uitgedoofde vulkaan om over Edinburgh uit te kijken. Het panorama van de Schotse hoofdstad is adembenemend, vooral 's morgens vroeg of 's avonds laat, als de zon opkomt of ondergaat. **Zie blz. 119 en 156.**

♥ **Zwerf door de smalle straatjes** van de Royal Mile: rondom de prestigieuze hoofdstraat van Edinburgh ligt een doolhof van stegen, donkere hoekjes en verborgen doorgangen, waar de oude huizen en mysterieuze sfeer u regelrecht terugvoeren naar de middeleeuwen. **Zie blz. 133.**

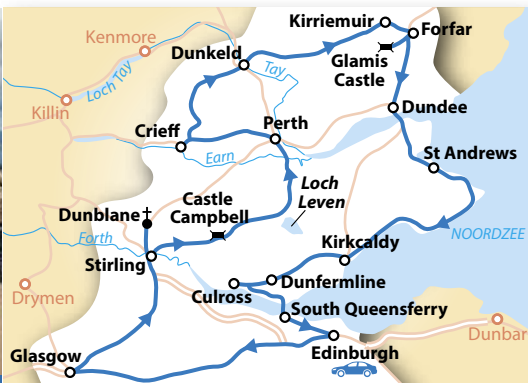
♥ **Geniet van een 'full Scottish breakfast',** inclusief *haggis*, in een pub in Glasgow, bijvoorbeeld in een van de prachtige victoriaanse gebouwen in Merchant City, de wijk die ontstond tijdens de industriële revolutie, toen de stad 'de werkplaats van Europa' was. **Zie blz. 290.**

♥ **Speel voor nachtvlinder in West End** in Glasgow, de wijk van de feestvierders en de acteurs. Laat u verleiden door Òran Mór, het victoriaanse kerkgebouw dat nu onderdak biedt aan een theater, een nachtclub, restaurants en pubs. Hét adres voor een avondje uit! **Zie blz. 293.**

Langs Schotse hoofdsteden

7 dagen

Route: 620 km vanuit Edinburgh.

● Dag 1 Edinburgh

De Schotse hoofdstad: het kasteel, de georgiaanse wijk New Town, het Schotse parlement en het National Museum of Scotland (**blz. 118**).

● Dag 2 Glasgow

Glasgow, stad van muziek en voetbal, van de art-nouveaumeesterwerken van Mackintosh en de Kelvingrove Art Gallery (**blz. 279**).

● Dag 3 Stirling

De oude stad, het kasteel en het Wallace Monument (**blz. 338**). Uitstapje naar de kathedraal van Dunblane (**blz. 350**).

● Dag 4 Perth

Dollar en Campbell Castle (**blz. 347**). Via Loch Leven (**blz. 398**) naar Perth (drie eeuwen lang de Schotse hoofdstad) en Scone Palace (**blz. 443**).

● Dag 5 Perthshire

Uitstapjes naar Crieff en distilleerderij The Famous Grouse (**blz. 456**); de

oude religieuze hoofdstad Dunkeld (**blz. 452**); Kirriemuir, geboortestad van Peter Pan (**blz. 433**); Forfar, de oude hoofdstad van de Picten; en spookslot Glamis (**blz. 432**).

● Dag 6 Dundee

De hoofdstad van de jute en de marmelade. Discovery Point Museum en DCA (**blz. 426**). Richting Saint Andrews, met de oudste universiteit van Schotland en tegenwoordig de wereldhoofdstad van de golfsport (**blz. 410**).

● Dag 7 Langs de Fife

De havens van Crail en Anstruther (**blz. 418**), dan naar Kirkcaldy, de linoleumhoofdstad (**blz. 405**); Dunfermline, vroegere hoofdstad van Schotland, en de abdij (**blz. 394**); Culross (**blz. 399**) en de Firth of Forth (via de Forth Bridge), South Queensferry (**blz. 184**) en terug naar Edinburgh.

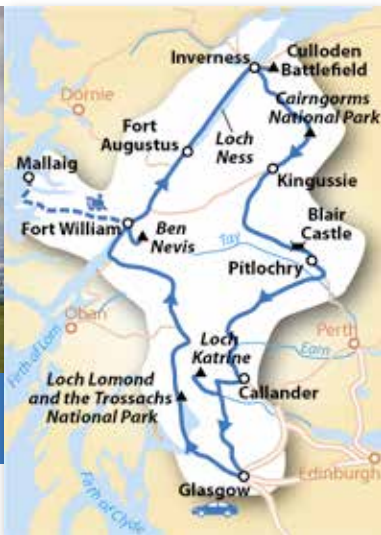
Tip: volg in Stirling een nachtelijke rondleiding door de oude stad met een gids in historisch kostuum.

Ansichtkaarten van Schotland

7 dagen

Route: 750-800 km vanuit Glasgow.

● Dag 1 Glasgow

Voetbalwedstrijd en het doedelzak-museum (Piping Museum); 's avonds naar een pub of het Keltische centrum Óran Mór (**blz. 279**).

● Dag 2 Loch Lomond

Zet koers naar Fort William (**blz. 478**) via Loch Lomond (**blz. 355**), het Scottish Open golftoernooi in Luss en Glencoe (**blz. 486**).

● Dag 3 Fort William

Beklim de 1344 m hoge Ben Nevis (**blz. 479**) of maak een ritje met de Jacobite Steam Train (stoomtrein) naar Mallaig. Ga met de auto naar Glenfinnan en het witte zandstrand van Morar (**blz. 481**).

● Dag 4 Loch Ness

Rijd richting Fort Augustus, waar u bij het beroemde Loch Ness uitkomt (vaartochtjes mogelijk), en ga verder langs de oostelijke oever van het meer naar Inverness (**blz. 578**).

● Dag 5 Inverness

Bezoek de hoofdstad van de Highlands (**blz. 578**) en het slagveld van Culloden (**blz. 584**). Volg de mooie route naar Cairngorms National Park met tussenstops in Kingussie, stad van het *shinty* (Schotse sport), en het Clan Macpherson Museum (**blz. 573**).

● Dag 6 Pitlochry

Bezoek Pitlochry (**blz. 461**) en proef de lokale whisky Blair Atholl, bezichtig Blair Castle en de tuinen. Ga dan op weg naar Loch Tay, om op zalm te vissen, en de Trossachs (**blz. 467**).

● Dag 7 De Trossachs

Ontdek het nationale park vanuit Callander of Aberfoyle, maak een boottochtje op Loch Katrine en bezoek het museum over de lokale held Rob Roy (**blz. 358**).

Tip: 's zomers is het erg druk in het Trossachs National Park, ga dus bij voorkeur in juni of september.

Right/Left: rechts/links.

Roundabout: rotonde.

Service area: bezinepomp met restaurant.

Stop children: stop: overstekende kinderen.

Traffic lights: verkeerslichten.

(Voordat het groene licht brandt, brandt eerst oranje. Men mag dan nog niet doorrijden.)

Zebra crossing: Voetgangers-oversteekplaats, aangegeven met aan iedere kant van de weg een oranje knipperbol. Let op: overstekende voetgangers hebben altijd voorrang.

BESCHERMDE NATUURGEBIEDEN

Natuureservaten en nationale parken worden meestal bewaakt en beschikken over een bezoekerscentrum, parkeerplaats, wc's, soms een camping, wandelpaden en kijkhutten om dieren, vooral vogels, te observeren.

 www.visitscotland.com/see-do/wildlife/; zie 'Natuur', blz. 73.

Walvissen spotten

Om te proberen dolfijnen, walvissen en haaien te zien, vertrekken vanaf het voorjaar boten vanuit Inverness en havens aan de noordoostkust en de eilanden voor *whale watching cruises*.

CONSULATEN EN AMBASSADES

België – Belgisch ereconsulaat - 2 West Street - Edinburgh EH26 9DL - ☎ 0044 1968 679 969 - e-mail: consulbelgiumscotland@gmail.com.

Nederland – Nederlands consulaat - Baird House, 4 Lowerd Gilmore Bank - Edinburgh EH3 9QP - ☎ 0044 7731 553 120. Of: Bishop's Court, 29 Albyn Place - Aberdeen AB10 1YL - ☎ 0044 1224 259 350.

U kunt zich ook wenden tot de ambassades in Londen:

België – 17 Grosvenor Crescent, Londen SW1X 7EE - ☎ 0044 20 747

037 00 - <https://unitedkingdom.diplomatie.belgium.be/nl>.

Nederland – 38 Hyde Park Gate, Londen SW7 5DP - ☎ 0044 207 590 3200 - www.nederlandwereldwijd.nl/landen/verenigd-koninkrijk/over-ons/ambassade-in-londen.

ELEKTRICITEIT

De spanning van de elektriciteit is 240 volt; contactdozen zijn van het type met drie poten. Vergeet daarom uw verloopstekker niet.

ERFGOED

Het enorme historische en natuurlijke erfgoed van Schotland wordt voor het grootste deel beheerd door twee instellingen:

National Trust for Scotland (NTS) – www.nts.org.uk. Deze stichting bezit en onderhoudt een honderdtal historische plekken en natuurgebieden.

Historic Environment Scotland (HS) – www.historicenvironment.scot. Een vereniging die meer dan 300 historische interessante plaatsen onderhoudt.

 Beide instellingen bieden een Explorer Pass aan voor één persoon of een gezin, te verkrijgen via de site en bij sommige toeristenbureaus (Visit Scotland). De prijs van een Historic Scotland Explorer Pass is bijvoorbeeld £ 31 voor 3 dagen (binnen een periode van maximaal 5 dagen) en £ 42 voor 7 dagen (binnen een periode van maximaal 14 dagen). Als u maar één bepaalde regio bezoekt, hebt u misschien meer baat bij een Islands Explorer Pass, Orkney Explorer Pass, Scottish Borders Explorer Pass of Dumfries and Galloway Explorer Pass.

 – Bij de beschrijvingen van de bezienswaardigheden in deze gids noemen we steeds de website van de instelling die de beschreven bezienswaardigheid beheert. Zie ook de tabel 'Bijzondere kastelen' blz. 28-31.

Sommige grote steden hebben een eigen voordeelpas; zo heeft Edinburgh het Royal Edinburgh Ticket.

De toegang tot nationale en gemeentelijke musea om de vaste collectie te bezichtigen is over het algemeen gratis.

FEESTDAGEN

- 1 en 2 januari.
- Goede Vrijdag (Good Friday).
- Maandag het dichtst bij 1 mei.
- Laatste maandag van mei.
- Eerste maandag van augustus.
- 30 november: St Andrew's Day.
- 25 en 26 december.

GELD

Openingstijden

Banken zijn over het algemeen geopend van maandag tot vrijdag van 9.30 u tot 15.30 u. Sommige zijn tussen de middag een uur gesloten. Een enkel loket is op zaterdagmorgen ook geopend. In de kleinste dorpjes in de Highlands kunt u wel eens een bankbus tegenkomen.

Verlies of diefstal van uw creditcard of pinpas

Doe aangifte bij de lokale politie en vraag een kopie van het proces-verbaal, dat heeft u nodig voor uw bank of verzekeringsmaatschappij. Bel direct het telefoonnummer van de helpdesk van uw bank. Voor creditcards kunt u ook bellen:

Visa en Mastercard Nederland – ☎ +31 (0)20 - 6 600 611.

Visa België – ☎ 0800-1-8397.

Wisselen

Euro's en andere munten kunt u omwisselen in ponden op de vliegvelden en in de toeristenbureaus, hotels, wisselkantoren en banken. Het makkelijkst is natuurlijk om ter plaatse ponden te pinnen. Pinautomaten zijn overal te vinden, ook in sommige dorpssupers.

📍 De commissies die hotels berekenen, zijn veel hoger dan die van de banken.

📍 Zie ook 'Geldzaken', blz. 38.

GEZONDHEID

Apotheken

Er zijn veel apotheken en ze houden dezelfde openingsuren aan als de winkels (zie blz. 50).

Welke apotheek nachtdienst heeft, staat in de plaatselijke dagbladen.

📍 Zie ook 'Gezondheid' blz. 37.

HISTORISCHE ROUTES

Op historische routes wordt de sluiert die over de legendes en mysteries van Schotland ligt, een klein beetje opgelicht.

In het gebied rondom Aberdeen in het noordoosten van het land loopt de **Castle Trail**. Deze kastelenroute is tevens een reis door de tijd dankzij de vele kastelen in verschillende stijlen uit verschillende tijden waar u langs komt (zie blz. 527).

De **Victorian Heritage Trail** voert u door de valleien van de Dee en de Don, in het noordoosten van Schotland, waar koningin Victoria en prins Albert in 1848 verliefd werden op het landgoed Balmoral (blz. 525).

📍 www.visitscotland.com/see-do/itineraries.

Voor de geschiedenis van de whisky, zie de **Malt Whisky Trail** (blz. 563).

📍 Zie ook onze suggesties voor de rondreis 'Langs Schotse hoofdsteden', blz. 18, en de tabel 'Bijzondere kastelen', blz. 28-31.

KELTISCHE OF GAELIC CULTUUR

De cultuur van de **Schotse Kelten** maakt sinds enkele decennia een *revival* door.

Ceilidh

De Schotten houden van de *ceilidh*, een avondje met traditionele zang en dans. Kleine groepjes zingen

Midden- Schotland **2**

Michelinkaart 501

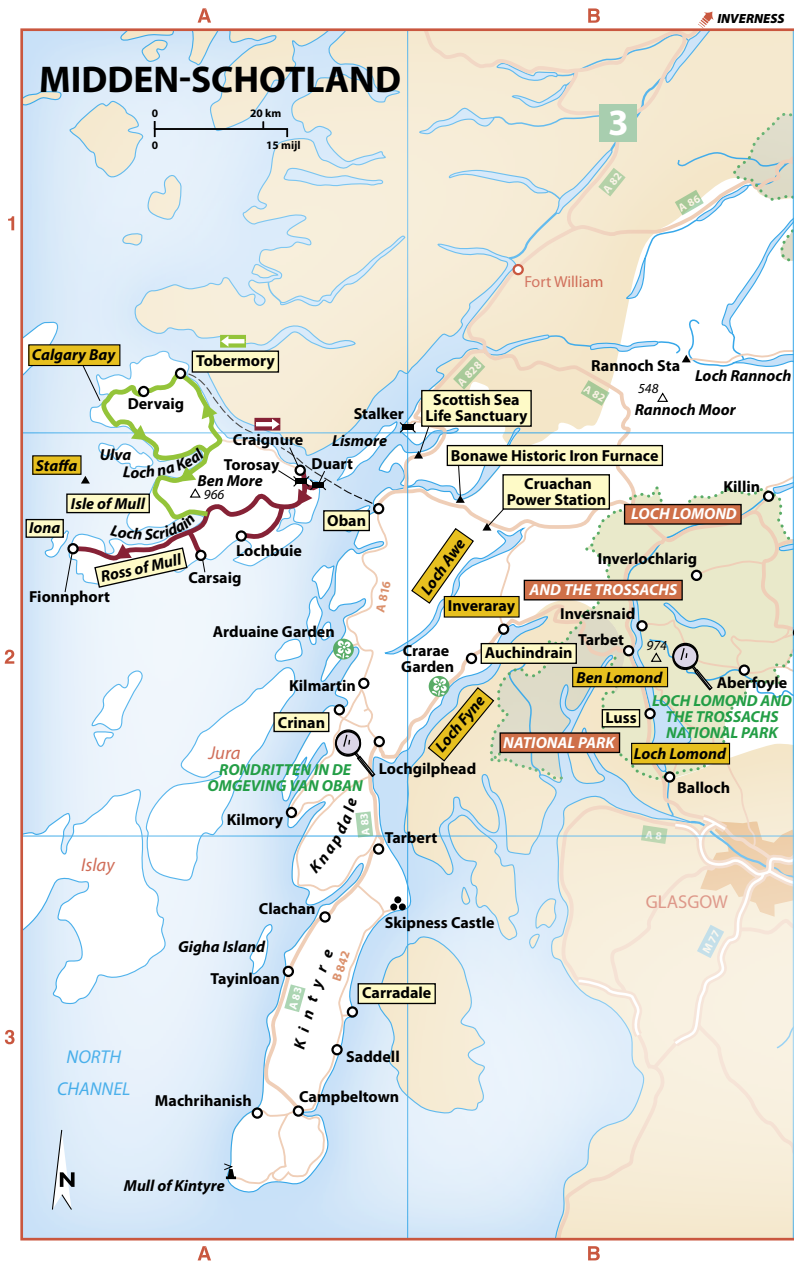
In het westen:

- ▶ **STIRLING★★ EN RONDRITTEN** **338**
- ▶ **LOCH LOMOND AND THE TROSSACHS NATIONAL PARK★★★: RONDRITTEN** **354**
- ▶ **OBAN★ EN RONDRITTEN** **372**
- ▶ **ISLE OF MULL★: RONDRITTEN** **385**

In het oosten:

- ▶ **DUNFERMLINE★ EN RONDRIT** **394**
- ▶ **KIRKCALDY EN RONDRIT** **405**
- ▶ **ST ANDREWS★★ EN RONDRITTEN** **410**
- ▶ **DUNDEE★ EN RONDRITTEN** **426**
- ▶ **PERTH★ EN RONDRITTEN** **443**
- ▶ **PITLOCHRY★ EN RONDRITTEN** **461**

MIDDEN-SCHOTLAND

Stirling

91.580 inwoners – Stirling

De *royal burgh* Stirling, met zijn kasteel op een steile rots, was lange tijd een felbegeerde vestingplaats. Dit belangrijke knooppunt van verbindingswegen tussen het noorden en het zuiden van het land op de aangeslibde grond van de Forth, was meer dan eens het strijdtoneel van Schotse helden en Engelse soldaten. Vandaag de dag trekken legers toeristen door de mooie steegjes om de schitterende paleisburcht te bestormen. De streek biedt talloze mogelijkheden voor excursies: Dunblane en zijn kathedraal, de beboste Ochil Hills en zelfs een merkwaardige ananas!

ADRESBOEKJE: BLZ. 352

Overnachten, uit eten, winkelen, sport en ontspanning enz.

INLICHTINGEN

Toeristenbureau – *Old Town Jail - St John St.* - ☎ (01786) 475 019 - www.my.stirling.gov.uk en www.destinationstirling.com; *Customer First - 1-5 Port St.* - ☎ (01786) 432 003 - *hele jaar geopend*; *toeristenbureau Pinnhall: M9/M80 Junction 9* - www.destinationstirling.com - *hele jaar geopend*. In de loop van het jaar variëren de openingstijden van de bureaus. We raden u aan de site te raadplegen, zodat u niet voor een gesloten deur komt te staan.

LIGGING

Regiokaart C2 (blz. 336-337) – Stirling, achter in het estuarium van de Forth tussen de Ochil Hills en de Gargunnoch Hills, is het historische centrum van Schotland. Hier beginnen snelwegen in alle richtingen.

PARKEREN

Autorijden in de binnenstad is af te raden. Laat de auto liever achter op een van de vele parkeerterreinen aan de rand van het centrum, of bij de

ingang van het kasteel als u niet naar boven wilt lopen.

AANRADERS

Het kasteel en het historische centrum van Stirling; de imposante gotische kathedraal van Dunblane; de 'goed ontworpen' burcht van Doune; Castle Campbell vanwege de ligging en het uitzicht (bij mooi weer) op de omgeving van Dollar.

PLANNING

De stad en het kasteel zijn gemakkelijk op één dag te bezichtigen. Wie weinig tijd heeft, kan daarnaast nog kiezen voor één bezienswaardigheid in de buurt. Een extra dag volstaat om de meeste bezienswaardigheden in de omgeving te bezoeken.

MET KINDEREN

De kastelen van Stirling en Doune, een perfecte setting om riddertje te spelen; de Old Town Jail en The Stirling Smith in Stirling; het Blair Drummond Safari and Adventure Park in Blair Drummond; het Bannockburn Visitor Centre.

Bezichtigen

★★ **STIRLING CASTLE** *Plattegrond (blz. 341)*

Castle Esplanade - ☎ (01786) 450 000 - www.stirlingcastle.gov.uk - - *april-sept.: 9.30-18.00 u; okt.-maart: 9.30-17.00 u (toegang tot 45 min. voor sluiting)* - *audiogids*

Stirling Castle, door de eeuwen heen vaak aangevallen door de Engelsen en de Schotten
X. Forés/age fotostock

(£ 3, kind £ 1) - *gesl. 25-26 dec. - bepaalde perioden gratis rondleidingen, vraag telefonisch of ter plekke inlichtingen - £ 15 (5 tot 15 jaar £ 9), kaartjes geven toegang tot het Argyll and Sutherland Highlanders Regimental Museum en de Argyll's Lodging-winkel, café - Explorer Pass.*

 Door zijn prachtige **ligging**★★★ op een steile rots boven de aanslibbingsvlakte van de Forth, was Stirling Castle een van de machtigste en moeilijkst te veroveren burchten van Schotland. Het is te bereiken via de steile straatjes van de oude stad. Op het plein voor het kasteel houdt een standbeeld van Robert Bruce de wacht. Men volgt instinctief zijn blik, die in de verte tuurt naar de toren van het Wallace Monument en de omliggende heuvels. Steek de gracht over en ga door de eerste poort. Blijf omhooglopen en ga door de binnenpoort. Links ligt de **Queen Anne Garden**, op de plek van een voormalig grasveld.

Kazematten

In de kazematten is een leuke, levendige tentoonstelling te zien over de geschiedenis van de zo begeerde burcht. In de loop van de 14de eeuw, waarin de Schotten en de Engelsen elkaar fel bestreden, ging ze in vijftig jaar acht keer in andere handen over! Maquettes, voorwerpen uit die tijd en zelfs twee skeletten die hier bij opgravingen zijn gevonden, ondersteunen het verhaal. *Verlaat de burcht via de ingang met het valhek, die is gebouwd onder Jacobus IV, en u komt op het voorplein.*

Lower Square

Links van dit voorplein staat de fraai bewerkte gevel van het paleis, aan de overzijde de Great Hall, en rechts de grote batterij.

Palace

De bouw begon in 1496 onder Jacobus IV en werd in 1540 voltooid tijdens het bewind van zijn zoon. Met de koninklijke residenties van Falkland (*zie blz. 406*) en Linlithgow (*zie blz. 176*) is dit een van de schaarse voorbeelden van de con-

Een strategische ligging

VROEGE BANDEN MET HET KONINGSHUIS

Er is niet zo veel bekend over de eerste bewoners van deze rots. De banden met het koningshuis ontstaan in 1124, na de dood van Alexander I. Zijn broer, David I, verheft het dorp tot *royal burgh* en brengt zo welvaart en groei voor Stirling. In de 12de eeuw behoort het stadje tot de 'Court of Four Burghs', samen met Berwick, Edinburgh en Roxburgh.

DE EERSTE ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG (1296-1328)

Vanwege zijn strategische belang wordt het kasteel meer dan eens aangevalen door zowel de Engelsen als de Schotten. Deze woelige tijd brengt twee van de grootste Schotse helden voort, **William Wallace** en Robert Bruce. Wallace herovert het kasteel op het garnizoen van Edward I na zijn overwinning in de **Battle of Stirling Bridge** in 1297. In 1304 is Stirling de laatste Schotse burcht in handen van Wallace. Na zijn capitulatie bezetten de Engelsen tien jaar lang het kasteel, maar het wordt in 1314, na de **Battle of Bannockburn** (zie blz. 83), heroverd door Bruce. Nu roept hij de Schotse onafhankelijkheid uit.

RESIDENTIE VAN DE STUARTS

Als de Stuarts op de troon komen, wordt Stirling Castle een permanente koninklijke residentie. Jacobus III (1451-1488), die in het kasteel wordt geboren, versterkt de defensieve aard en bouwt het wachthuis en de Great Hall waar het parlement bijeenkomt. Stirling beleeft dan zijn grootste bloeitijd. **Jacobus IV**, een echte renaissancevorst en een tijdgenoot van Hendrik VIII van Engeland en Frans I van Frankrijk, begint met de bouw van het paleis. Jacobus V zet het project van zijn vader voort en voltooit het paleis, een juweeltje van de Schotse renaissance. Zijn dochter **Maria Stuart** (1542-1587) wordt op 9 september 1543 tot koningin van Schotland gekroond in de oude koninklijke kapel. Haar piepjonge zoon, de latere Jacobus VI, wordt er in 1566 gedoopt. Het jaar daarna wordt het 13 maanden oude prinsje nog voor de troonsafstand van zijn moeder gekroond in de parochiekerk, de Church of the Holy Rude; hij groeit op onder de autoritaire voogdij van George Buchanan.

EEN WELVARENDE ROYAL BURGH

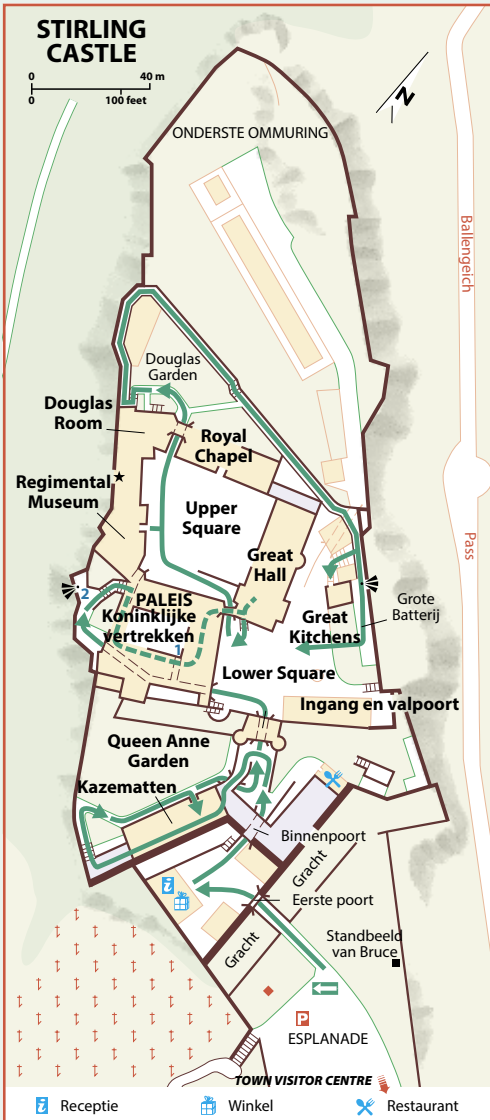
Stirling, dat profiteert van de aanwezigheid van het hof en van belastingvoordelen, kent in de 15de en 16de eeuw een grote bloei. De stad breidt zich snel uit aan de voet van de heuvel, waar een kerk en verschillende koninklijke gebouwen worden opgetrokken. Hovelingen en edelen die zo dicht mogelijk bij het hof willen vertoeven, laten in de stad huizen bouwen en de kooplieden volgen hun voorbeeld. Als Jacobus VI zijn hof in het Londense Whitehall vestigt, heeft Stirling al een eigen handelsdynamiek opgebouwd.

GETUIGE VAN DE SCHOTSE GEBEURTENISSEN IN DE 18DE EEUW

In de woelige periode van de covenanters en de republiek speelt Stirling opnieuw een militaire rol als garnizoensstad. De bevolking neemt deel aan het jakobitische opstand en met name aan de slag bij Sheriffmuir in 1715. De stad doet ook mee aan de opstand van 1745, het jaar waarin Bonnie Prince Charlie de winter doorbrengt in de streek, voor zijn definitieve nederlaag in Culloden.

INDUSTRIËLE EXPANSIE

In de 19de eeuw floreren de textielindustrie, de steenkolenmijnen en de constructie van landbouwmachines. Dankzij de centrale ligging en de komst van de spoorweg wordt de stad een knooppunt van verbindingen en opnieuw een handelscentrum. Vandaag de dag profiteert Stirling van de groei van de elektronische industrie, die sterk is vertegenwoordigd in de 'Central Belt', ook wel 'Silicon Glen' genoemd. Stirling is tevens een belangrijk landbouwcentrum met een moderne veemarkt.

MIDDEN-SCHOTLAND

tinental renaissancestijl, die in Schotland niet echt aansloeg. Het meest bijzondere aan het eenvoudige paleis zijn de verfijnde gevels★★ van de vier gebouwen rond een binnenplaats.

Neem de overdekte doorgang links en loop voorbij de ingang van de Lion's Den (1).

Lady's Hole (2) – Dit terras biedt een mooi **uitzicht** op het westen, met name op de lageregelegen **King's Knot**. De geometrische vormen van deze tuin, die nu met gras is begroeid, werden in 1627 ontworpen door William Watt. In de verte is links de mast van de rotonde van Bannockburn zichtbaar (*zie blz. 349*).

Koninklijke vertrekken – Deze liggen boven de kelders en onder de vertrekken van de hovelingen, op de mooiste verdieping van het paleis. Ze zijn volledig gerenoveerd in het licht van het laatste historische en architectonische onderzoek, om ze zo veel mogelijk in hun oorspronkelijke staat te herstellen. In de Queen's Outer and Own Halls zijn enkele van de beroemde **Stirling Heads★★** te zien. Deze eiken medaillons vormen een fraai en zeldzaam voorbeeld van Schotse houtsnijkunst uit de renaissance en tonen koningen en koninginnen, hovelingen, mythologische personages en Bijbelse figuren.

Onder Jacobus V sierden fanastische wandtapijten uit Vlaanderen van begin 16de eeuw de **Queen's Inner Hall**, elk tapijt net zo duur als een oorlogsschip. De oorspronkelijke werken bevinden zich nu in het Metropolitan Museum in New York, maar de reproducties die u hier ziet, zijn van zeldzaam hoge kwaliteit: het heeft dertien jaar gekost – en twee miljoen pond! – om ze te maken.

🗣️ In de voornaamste zalen zijn gidsen aanwezig, gekleed in klederdracht uit die tijd, om vragen van de bezoekers over het dagelijks leven in het kasteel te beantwoorden. Kinderen vinden hen geweldig!

Great Hall

Dit bouwwerk heeft sterk te lijden gehad onder het gebruik als kazernement in de 18de eeuw, maar dankzij een grondige restauratie kreeg het zijn oude pracht en praal terug. Het is een mooi voorbeeld van lokale architectuur in laatgotische stijl, die door Defoe werd omschreven als 'de meest majestieuzelijke die ik ooit heb gezien in Europa'. De gotische zaal omvatte oorspronkelijk een verhoging aan de zuidkant, omlijst door schitterende uitspringende ramen; daartegenover was de loge voor de muzikanten. De zaal en de eiken **steekbalkenkap** werden verlicht door tweelingvensters. Er zijn twee houten tronen neergezet, zodat bezoekers leuke foto's voor thuis kunnen maken.

Upper Square

Hier is de ontwikkeling van de bouwstijlen te zien over een periode van 150 jaar, door de gevel van de Great Hall (1460-1488) te vergelijken met die van het paleis (1496-1540) en de kapel (1594).

De oorspronkelijke gevel van de Great Hall heeft vier paar ramen met grote vensteropeningen boven een afdak dat de buitentrap beschermt. Boven de kroonlijst bevond zich een borstwering met kantelen en een weergang. De paleisgevel valt op door het gevarieerde beeldhouwwerk: tussen de ramen zijn veellobbige, uitspringende bogen te zien met gebeeldhouwde figuren (van links naar rechts: Jacobus V, een jongeman die een beker vasthoudt, de Venus van Stirling, een man met baard en een vrouw met een gedrapeerd gewaad). De gevel van de kapel daarentegen oogt heel sober.

Royal Chapel

De huidige kerk werd inderhaast neergezet door Jacobus VI op de plaats van een oudere kapel, ter gelegenheid van de doopceremonie van prins Hendrik. De gevel in klassieke, vroege renaissancestijl aan de zijde van het Upper Square is het interessantst en heeft drie paar ramen met rondbogen die een fraai be-

werkt portaal omlijsten. Verslagen uit die tijd spreken van een bijzonder verfijnde binnenversiering, waarvan jammer genoeg niets bewaard is gebleven.

★ Argyll and Sutherland Highlanders Regimental Museum

☎ (01786) 475 165 - www.argylls.co.uk - 📍 - april-sept.: 9.30-17.00 u; okt.-maart: 10.00-16.15 u (toegang tot 15 min. voor sluitingstijd) - gesl. 25-26 dec. - kaartje incl. Stirling Castle.

Onderscheidingen die werden verdiend op de slagvelden, vaandels, medailles, uniformen in vredes- en oorlogstijd, documenten en foto's geven een beeld van de geschiedenis van dit in 1794 in het leven geroepen regiment en dan vanzelfsprekend vooral de heroïsche momenten, zoals de slag bij Balaklava (1854) en de bevrijding van Lucknow. De eenheid was belast met het bewaken van het gebalsemd lichaam van Napoleon op Sint-Helena, die daar in 1821 was gestorven, voordat het in 1842 naar Frankrijk werd gebracht. Vergeet niet ook de collectie **zilveren voorwerpen** van het regiment te bewonderen.

Steek de Douglas Garden over.

In de Douglas Room links werd **Black Douglas** in 1452 lafhartig vermoord door Jacobus II.

Wall Walk

De weergang langs de kantelen aan de oostzijde biedt mooie **uitkijkpunten**: de grote batterij, met daaronder de middeleeuwse brug van Stirling die de Forth overspant, en verderop de toren van Cambuskenneth, het Wallace Monument en de Ochil Hills, die zich tegen de horizon aftekenen.

The Great Kitchens

Op het Lower Square dalen enkele treden af naar de grote keukens, waar het flauwe licht van de haarden en flakkerende fakkels in een kleine expositie de chaotische sfeer tijdens de bereiding van een koninklijk banket oproepen.

Back Walk

Om uw bezoek aan het kasteel af te ronden voordat u terugkeert naar de stad, kunt u de de esplanade volgen langs de verdedigingswerken, met een weids uitzicht op de omgeving.

Wandelen Plattegrond (blz. 344)

▶ *Wandelroute in groen aangegeven op de stadsplattegrond (blz. 344). Vertrek vanaf het plein voor het kasteel.*

De **middeleeuwse wijk** met zijn steile straten en smalle steegjes daalt van het kasteel af naar de huidige binnenstad. Het is een aangename buurt om te wandelen, zowel vanuit architectonisch als historisch oogpunt.

★ Argyll's Lodging A1

Castle Wynd - ☎ (01786) 450 000 - www.stirlingcastle.gov.uk of www.historicenvironment.scot - 📍 - april-sept.: 9.30-18.00 u; okt.-maart: 9.30-17.00 u, 1 jan.: 11.00-17.00 u (toegang tot 45 min voor sluitingstijd); gesl. 25-26 dec.; £ 15 (5 tot 15 jaar £ 9).

Dit schitterende landhuis met binnenplaats werd in 1632 gebouwd voor Sir William Alexander, de stichter van Nova Scotia. Na zijn dood kwam het in handen van de familie Argyll, die het veranderde en uitbreidde. Het pand wordt van de straat gescheiden door een muur met een prachtig renaissanceportaal. De gevels om de binnenplaats zijn verfraaid met **Schotse renaissanceversieringen**★. Loop verder naar beneden via Castle Wynd tot boven aan Broad Street.

STIRLING: ADRESBOEKJE
TIPS

Stirling Ghost Walk – 📞 (01592) 874 449 - www.stirlingghostwalk.com - £ 6 (kind £ 4, gezin £ 16) - juli-aug.: di-za om 20.30 u; rest v.h. jaar: vr-za om 20.00 u. Nachtelijke rondleidingen door de stad, onder leiding van gekostumeerde acteurs.

OVERNACHTEN**DOORSNEEPRIJZEN**

Number 10 – A2 - 10 Gladstone Place - 📞 (01786) 472 681 - www.cameron-10.co.uk - 🏠 - 3 kamers £ 80 ☹️. Eenvoudige, maar comfortabele kamers in een 19de-eeuws huis in een prettige buurt.

Buiten het centrum

Georgian House – B2 - 16 Allan Park - 📞 (01786) 462 115 - www.georgian-house.com - 🏠 - 3 kamers £ 75/95 ☹️. Mooi huis in georgi-aanse stijl op 2 minuten lopen van het centrum. De kamers zijn ruim, rustig en luxueus, terwijl de eigenaren vriendelijk en niet opdringerig zijn. Het continentale ontbijt wordt op de kamer geserveerd.

Castlecroft B&B – A1 - Ballengeich Rd - 📞 (01786) 474 933 - www.castlecroft-uk.co.uk - 🏠 - 5 kamers £ 85 ☹️. Dit adres aan de voet van het kasteel ligt 10 min. van het centrum als u om de heuvel loopt. Uitzicht op King's Park en de uitlopers van de Highlands. Mooie kamers, sommige met terras.

Allan Park Hotel – B2 - 20 Allan Park - 📞 (01786) 473 598 - www.allanpark-hotel-stirling.co.uk - 🏠 - 9 kamers £ 75 ☹️. Prima kamers, maar zonder veel karakter in een rustige straat, vlak bij de binnenstad. Ontbijt in de serre.

Park Lodge Hotel – A2 - 32 Park Terrace - 📞 (01786) 474 862 - www.parklodge.net - 🍷 🏠 - 9 kamers

vanaf £ 90 ☹️ - 🍷 - ma-za 12.00-14.00, 19.00-21.00 u - menu £ 16/26. Stijlvol georgiaans pand uit 1825, waarvan de muren zijn bedekt met klimop. Mooi stijlmeubilair. In het restaurant bereidt de chef verse lokale producten (rundvlees, vis, everzwijn, ree).

Golden Lion Flagship Hotel – B2 - 8-10 King Street - 📞 (01786) 475 351 - www.thegoldenlionstirling.com - overdekt parkeerterrein gratis - 67 kamers £ 75/110 ☹️ - rest. £ 12/27. Dit is het oudste hotel van Stirling; het bestaat al sinds 1786 en ligt in het voetgangersgebied. Comfortabele kamers. Vraag naar die op de hoogste verdieping met uitzicht op de Ochil Hills, of die aan de straatkant, die erg stil zijn. Ook een goed restaurant met verzorgde aankleding.

WAT MEER LUXE

The Stirling Highland Hotel – B1 - Spittal St. - 📞 (01786) 272 727 - www.stirlinghighlandhotel.co.uk - 🚿 - 96 kamers £ 174/214 ☹️ - 🍷 - menu £ 22/25 - à la carte £ 29/38. Dit hooggelegen hotel in een voormalige school beschikt over mooie, moderne en goed geëquiperde kamers, waarvan sommige een schitterend uitzicht bieden op de stad en de laagvlakte. Restaurant met een chique, intieme sfeer.

UIT ETEN**DOORSNEEPRIJZEN**

The Portcullis Hotel – A1 - Castle Wynd - 📞 (01786) 472 290 - www.theportcullishotel.com - 12.00-21.00 u - à la carte £ 17/28,50. Sirloin steak en kip uit de Highlands zijn de toppers van deze gezellige pub in een hotel in de buurt van het kasteel. Een prima prijs-kwaliteit-verhouding.

Hermann's – A1 - 58 Broad St. - *Di Place House* - ☎ (01786) 450 632 - www.hermanns-restaurant.co.uk - 12.00-14.00, 18.00-21.00 u - menu 's middags £ 11,50/14,50 - menu 's avonds £ 18,50/22 - à la carte £ 23/35. De kok combineert Oostenrijkse en Schotse smaken en werkt met kwaliteitsproducten van boerderijen in de streek. De porties zijn echter wel aan de kleine kant. Reserveren voor 's avonds wordt aangeraden.

EEN TUSSENDOORTJE

Darnley Coffee House – 18 Bow Street - ☎ (01786) 474 468 - 10.00-16.00 u. Dit adresje voor fijnproevers, dat door de locals zeer gewaardeerd wordt, is gevestigd onder de gewelven van een 16de-eeuws huis. Hier zult u zeker genieten van huisgemaakte soepen, broodjes en verse salades voor een snelle en heerlijke lunch. Of van een heerlijk tussendoortje met uitstekend gebak.

WINKELLEN

Mr Simms Olde Sweet Shoppe – 59 Port St. - ☎ (01786) 358 812 - 9.30-17.30 u (zo 11.00-17.00 u). Het is niet mogelijk om weerstand te bieden aan de charme van deze ouderwetse bonbondoos vol snoep.

Sterling Arcade – Tussen Murray Place en King Street - www.stirlingarcade.com - 8.00-0.00 u. Niet zo zeer vanwege de keuze, die niet zo groot is, maar voor de sfeer die heerst in deze mooi gerenoveerde, leuke victoriaanse passage (1881).

Sterling Mills Outlet Village – *Devon Vale, Tillicoultry* (ca. 30 km ten oosten van Stirling via de A905 en dan de A91) - www.sterlingmills.com. - 10.00-18.00 u. De Britten zijn dol op dit soort winkelcentra met afgeprijsde artikelen, waar de grote merken hun restanten van de hand doen. Maar het is zeker waar dat hier koopjes te halen zijn.

UITGAAN

The Tolbooth – *Jail Wynd* - ☎ (01786) 274 000 - www.culturestirling.org/tolbooth - ♿. Dit uitgaanscentrum met grote glazen puien omvat een restaurant, een café en een theater. Moeilijk voor te stellen dat dit vroeger de rechtbank met gevangenis was! Terras op de achtste verdieping met uitzicht op de hele stad.

The Albert Halls – *Dumbarton Road* - ☎ (01786) 473 544 - www.culturestirling.org/albert-halls. Concerten en voorstellingen in een traditioneler genre dan in de Tolbooth.

Vertaling	Jan Bos en Rob de Ridder
Eindredactie	Frans van der Heijden
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Imageselect
Oorspronkelijke titel	Écosse
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Philippe Orain (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt) Catherine Guégan
Eindredactie	Archipel Studio, Pierre Grundmann, Serge Guillot, Guyline Idoux, Mélanie des Monstiers, Elisabeth Morris, Guillaume d'Oléac d'Ourche, Jérôme Saglio, François Sichet
Redactie	Christelle Le Déan, Sandro Borel
Grafisch ontwerp	Keppie&Keppie, Varsenare
Omslagontwerp	Thierry Lemasson, Theodor Ceperaga, Karina-Andrea Gruia, Costina-Ionela Tarcea
Cartografie	Stadsplattegronden: © MICHELIN en © 2006-2016 TomTom. All rights reserved.
Met dank aan	Pierre-Olivier Signe, Maria Gaspar, Marie Simonet, Sophie Roques, Bénédicte Lathes, Isabelle Foucault, Marion Desvignes-Canonne, Andra-Florentina Ostafi et Irina Račaru, Bogdan Gheorghiu, Cristian Catona, Hervé Dubois, Pascal Grougon

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2019

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
info@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2019/45/408 - NUR 512
ISBN 978 94 014 5737 8

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.